

1 Įrodinėjimo pareiga

Įrodymų rinkimas ir pateikimas ir įrodymų rinkimo būdai civilinėse bylose reglamentuojami Civilinio proceso įstatyme (slov. *Zakon o pravdnem postopku*, ZPP).

1.1 Kokios yra įrodinėjimo pareigos paskirstymo taisyklės?

Paprastai šalys privalo nurodyti visus savo reikalavimus ir prieštaravimus pagrindžiančias faktines aplinkybes ir pateikti šias faktines aplinkybes pagrindžiančius įrodymus (ZPP 7 ir 212 straipsniai).

Ieškovai privalo įrodyti faktines aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus, o atsakovai – faktines aplinkybes, kuriomis grindžia savo prieštaravimus. Materialinėje teisėje nustatyta, kuri šalis turi nurodyti ir įrodyti atitinkamą faktinę aplinkybę. Faktinės aplinkybės neįrodymo pasekmės tenka šaliai, kuri pagal materialinės teisės normas turi nurodyti ir įrodyti tą faktinę aplinkybę (ZPP 7 ir 215 straipsniai).

1.2 Ar yra normų, atleidžiančių nuo pareigos įrodyti tam tikrus faktus? Kokiais atvejais? Ar galima tam tikrą teisinę prielaidą paneigti pateikiant įrodymus?

Renkant įrodymus turi būti įrodomos faktinės aplinkybės, kuriomis pagrįsti reikalavimai ir prieštaravimai, mokslinės ir profesinės taisyklės ir patirtimi pagrįsti dėsniai. Teisės normos nėra įrodinėjamos, nes pagal joms taikomą taisyklę teismas su jomis turi būti susipažinęs *ex officio* (*iura norit curia*).

Vykstant teismo procesui nereikia įrodyti šalies pripažintų faktinių aplinkybių. Teismas gali liepti įrodyti pripažintas faktines aplinkybes, jei mano, kad šalis jas pripažino siekdama pareikšti reikalavimą, kurio negali pareikšti (ZPP 3 straipsnio 3 dalis).

Faktinės aplinkybės, kurių šalis nepaneigia arba kurias paneigia nenurodydama tokio paneigimo motyvų, laikomos pripažintomis faktinėmis aplinkybėmis, išskyrus atvejus, kai šios faktinės aplinkybės paneigiamos atsižvelgiant į kitos šalies pareiškimus. Šalis taip pat gali pareikšti nepripažįstanti faktinių aplinkybių ir taip paneigti šią faktinių aplinkybių pripažinimo prezumpciją; tačiau ši taisyklė taikoma tik toms faktinėms aplinkybėms, kurios nėra susijusios su tokios šalies elgesiu arba su tuo, kaip ji supranta faktines aplinkybes.

Pripažintų ir visuotinai žinomų faktinių aplinkybių įrodyti nereikia (ZPP 214 straipsnio 1 ir 6 dalys).

Teismas sutinka su pripažinta faktine aplinkybe netikrindamas jos teisingumą (ZPP 214 straipsnio 1 dalis), išskyrus atvejus, kai, jo manymu, šalis ją pripažino siekdama pareikšti reikalavimą, kurio jai neleidžiama pareikšti (ZPP 3 straipsnio 3 dalis).

Įstatyme nustatytų faktinių aplinkybių įrodyti nereikia; tačiau gali būti ginčijama, kad šių faktinių aplinkybių nėra, išskyrus atvejus, kai įstatyme nustatyta kitaip (ZPP 214 straipsnio 5 dalis).

1.3 Kiek teismas turi būti įsitikinęs tam tikro fakto egzistavimu, kad galėtų juo pagrįsti savo sprendimą?

Kad dėl ieškovo reikalavimo būtų galima priimti sprendimą iš esmės, reikalingas aukštas tiesos laipsnis (esminiai įrodymai), t. y. teismas turi būti įsitikinęs svarbių teisinių faktinių aplinkybių teisingumu.

Kai kuriais atvejais sprendimui priimti pakaks įrodyti tikimybę, visų pirma tam tikroms tarpinėms procesinėms nutartims priimti, kuriomis byla nėra užbaigiama ir kuriomis teismas išsprendžia tarpinius procesinius klausimus. Kad teisėjas taikytų konkrečią procesinę normą, privaloma įrodyti tam tikrų bylai reikšmingų teisinių faktinių aplinkybių tikėtumą. Tačiau teisėjas neprivalo būti įsitikinęs jų buvimu. ZPP nėra nustatytos faktinės aplinkybės, kurių tikimybę pakanka įrodyti, kad būtų galima remtis tam tikra norma.

2 Įrodymų rinkimas

2.1 Ar įrodymai visuomet renkami šalies prašymu, ar tam tikrais atvejais teisėjas įrodymus gali rinkti ir savo iniciatyva?

Pagal galiojantį rungimosi principą dažniausiai įrodymus rinkti prašo šalys.

Teismas taip pat gali rinkti įrodymus *ex officio* (ZPP 7 straipsnio 2 dalis), jeigu, jo manymu, šalys siekia neleistinai pasinaudoti savo reikalavimais (ZPP 3 straipsnio 3 dalis).

Teismas įrodymus renka *ex officio* ginčiuose dėl tėvystės (motinystės), kuriuose jis neprivalo apsiriboti ieškinio reikalavimu, ir gali imtis veiksmų net dėl šalių nepateiktų reikalavimų; teismas įrodymus taip pat gali rinkti net ir tais atvejais, kai nė viena iš šalių nenurodė įrodymų ir jeigu juos surinkti būtina siekiant apsaugoti vaikų interesus (ZPP 408 straipsnis).

2.2 Jeigu šalies prašymas rinkti įrodymus patenkinamas, kokie veiksmai atliekami toliau?

Teismas nusprendžia, kuriuos įrodymus reikėtų rinkti siekiant nustatyti reikšmingas faktines aplinkybes (ZPP 213 straipsnio 2 dalis ir 287 straipsnis). Jis priima nutartį dėl įrodymų, kuria patenkina arba atmeta šalių prašymus ir taip pat gali priimti nutartį dėl tam tikrų įrodymų rinkimo *ex officio*.

Jeigu šalies prašymas dėl įrodymų patvirtinamas teismo nutartimi, tuomet ji įgyvendinama ir įrodymai surenkami. Teismo nutartis dėl įrodymų neturi teismui privalomosios galios. Jis gali pakeisti nutartį nagrinėdamas bylą ir surinkti įrodymus, dėl kurių atmetė ankstesnį prašymą, taip pat gali rinkti naujus įrodymus (ZPP 287 straipsnio 4 dalis).

Įrodymai paprastai renkami teisinio nagrinėjimo metu galutinį sprendimą priimsiančio teisėjo (ZPP 217 straipsnio 1 dalis). Jeigu yra pagrįstų priežasčių, šalies prašymu įrodymus gali rinkti šalies nurodytas konkretus teisėjas (ZPP 217 straipsnio 1 dalis). Išimtiniais atvejais įrodymus taip pat galima rinkti pasibaigus teisminei bylos nagrinėjimui, kai teisėjų kolegija nusprendžia, kad baigta nagrinėti byla turi būti nagrinėjama iš naujo. Prireikus toks sprendimas priimamas siekiant papildyti bylos medžiagą arba išaiškinti konkrečius svarbius klausimus (ZPP 292 straipsnis).

2.3 Kokiais atvejais teismas gali atmesti šalies prašymą gauti įrodymus?

ZPP konkrečiai nustatyta, kad įrodymų rinkimo galima atsisakyti tik kai įrodymai nėra susiję su sprendimu (ZPP 287 straipsnis), t. y. šie įrodymai nepadedą nustatyti bylai reikšmingų teisinių faktinių aplinkybių. Tačiau ZPP nėra konkrečių nuostatų, numatančių galimybę atsisakyti nepriimtinių įrodymų arba įrodymų, kuriuos rinkti yra neekonomiška arba neįmanoma.

Šalis privalo ne vėliau kaip iki pirmojo pagrindinio bylos nagrinėjimo posėdžio nurodyti visas faktines aplinkybes, pagrindžiančias jos prašymus, pateikti įrodymus, reikalingus jos pareiškimų teisingumui nustatyti, ir pareikšti savo nuomonę dėl pareiškimų ir priešingos šalies pateiktų įrodymų. Tai reiškia, kad teismas neatsižvelgia į šalies per vėlavimą pateiktus įrodymus. Šaliai paprastai nesuteikiama galimybės pateikti tokį prašymą (ZPP 286 straipsnis). Vienintelės išimties taikomos bylose, kuriose šalis gali įrodyti dėl nuo jos nepriklausančių aplinkybių neturėjusi galimybės įrodymų pateikti pirmajame bylos nagrinėjimo posėdyje, jei įrodymų priėmimas, teismo nuomone, neužtęs ginčo nagrinėjimo (ZPP 286 straipsnio 3 dalis).

Dėl nepriimtinių įrodymų ir įrodymų, kurių neįmanoma gauti, svarbu laikytis ZPP 3 straipsnio 3 dalies, kurioje nurodyta, kad teismas nepripažįsta šalių prašymų, kurie prieštarauja imperatyvioms taisyklėms arba moralės normoms.

2.4 Kokios būna įrodinėjimo priemonės?

Pagal ZPP pripažįstami šie įrodymai: tyrimai, dokumentai, liudytojų ir ekspertų apklausa ir šalių apklausa.

2.5 Kaip gaunami liudytojų parodymai? Ar ekspertų įrodymai gaunami kita tvarka? Kokia tvarka teikiami rašytiniai įrodymai ir eksperto išvados (nuomonės)?

Liudytojai. Kiekvienas asmuo, kuris kviečiamas liudyti, privalo atvykti ir, išskyrus atvejus, kai įstatyme nustatyta kitaip, duoti parodymus (ZPP 229 straipsnio 1 dalis). Liudytojai apklausiami šalies, kuri turi nurodyti, ką paliudys liudytojas, ir pateikti jo asmens duomenis, siūlymu (ZPP 236 straipsnis). Atvykti į bylos nagrinėjimo posėdį liudytojai šaukiami specialiu šaukimu; šiame šaukime jie turi būti informuojami apie pareigą liudyti, neatvykimo į bylos nagrinėjimo posėdį be pateisinamos priežasties pasekmes ir jų teises į išlaidų atlyginimą (ZPP 237 straipsnis).

Liudytojai apklausiami teismo bylos nagrinėjimo metu. Liudytojai, kurie dėl amžiaus, ligos arba rimtos fizinės negalios negali, gavę šaukimą, atvykti į teismą, gali būti apklausiami savo namuose (ZPP 237 straipsnio 2 dalis). Kiekvienas liudytojas apklausiamas atskirai ir nedalyvaujant kitiems liudytojams, kurie parodymus duos vėliau (ZPP 238 straipsnio 1 dalis). Teismas išaiškina liudytojams jų pareigą sakyti tiesą nieko nenuslepiančią; jis taip pat įspėja juos dėl neteisingų parodymų davimo pasekmių. Liudytojas pirmiausia duoda parodymus apie bylą; paskui kolegijai pirmininkaujantis teisėjas arba kolegijos nariai ir šalys, jų teisiniai atstovai ir įgaliotiniai užduoda klausimus, siekdami patikrinti liudytojo parodymus arba juos papildyti ar patikslinti. Jeigu liudytojų parodymai priešingi, gali būti surengta jų kryžminė apklausa (ZPP 239 straipsnio 3 dalis). ZPP liudytojų priesaika nebepripažįstama.

ZPP neatskiria įprasta liudytojo apklausa ir eksperto apklausa, ir šiuo atveju nėra nustatyta jokių specialių procesinių nuostatų. Liudytojų ir ekspertų apklausos tvarka yra vienoda.

Dokumentai. ZPP nenustatyta įvairių įrodinėjimo priemonių hierarchija, tačiau dokumentai laikomi patikimiausiais įrodymais. Jie gali būti skirstomi į oficialius ir privačius dokumentus. Oficialūs dokumentai – tai valstybės institucijos, veikiančios pagal savo kompetenciją, nustatyta forma išduotas dokumentas arba tokia forma vietos valdžios institucijos, įmonės arba kitos organizacijos ar fizinio asmens, vykdančio jam įstatymu suteiktus viešuosius įgaliojimus, išduotas dokumentas (ZPP 224 straipsnio 1 dalis). Privatūs dokumentai yra visi dokumentai, kurie nėra oficialūs. Parašą privačiame dokumente gali patvirtinti įgaliota valstybės institucija arba juridinis ar fizinis asmuo, turintis viešuosius įgaliojimus (pvz., notaras). Tokios privataus dokumento patvirtinimo žymos reikšmingos teisės požiūriu, o ši dokumento dalis gali būti laikoma ir oficialiu dokumentu. Oficialių dokumentų įrodomoji galia atskirai apibrėžta ZPP. Oficialus dokumentas įrodo juose patvirtintų arba konkrečiai nurodytų faktinių aplinkybių teisingumą (ZPP 224 straipsnio 1 dalis). ZPP daroma prielaida, kad oficialaus dokumento turinys yra teisingas, tačiau leidžiama ginčyti, kad oficialiame dokumente įrašytos faktinės aplinkybės yra neteisingos arba kad oficialus dokumentas buvo neteisingai parengtas (ZPP 224 straipsnio 4 dalis). Slovėnijos civiliniame procese tai yra vienintelė įrodymų taisyklė.

Pagal atitinkamas taisykles patvirtinti užsienio oficialūs dokumentai turi tokią pat įrodomąją galią kaip ir Slovėnijos dokumentai, jeigu taikomi susitarimai dėl abipusio pripažinimo ir jeigu tarptautinėje sutartyje nenurodyta kitaip (ZPP 225 straipsnis).

ZPP taip pat nustatytos pareigos pateikti dokumentus taisyklės (pareiga pateikti dokumentus) – ji priklauso nuo to, ar dokumentą turi juo besiremianti šalis, priešinga šalis, valstybės institucija, ar viešuosius įgaliojimus turinti organizacija, ar trečiasis asmuo (fizinis arba juridinis asmuo).

Ekspertai. Kai atitinkamai faktinei aplinkybei nustatyti arba išaiškinti reikalingos techninės žinios, o teismas tokių žinių neturi, jis renka įrodymus pasitelkdamas ekspertus (ZPP 243 straipsnis). Teismas ekspertą paskiria specialia nutartimi, ir prieš tai gali šalims suteikti galimybę išsakyti savo nuomonę šiuo klausimu. Ekspertą taip pat gali paskirti kolegijai pirmininkaujantis teisėjas arba prašomas teisėjas, jeigu jie įgalioti rinkti tokius įrodymus (ZPP 244 straipsnis). Ekspertai paprastai paskiriami iš teismo turimo specialaus teismo paskirtų ekspertų sąrašo; šią užduotį taip pat galima patikėti specializuotai institucijai. Ekspertais gali būti tik fiziniai asmenys. Ekspertai privalo vykdyti savo pareigas ir pateikti savo išvadą ir nuomonę (ZPP 246 straipsnio 1 dalis). Teismas gali skirti baudą ekspertui, kuris buvo tinkamai iškviestas ir nustatytu metu neatvyksta be pateisinamos priežasties; ekspertui, kuris be pateisinamos priežasties atsisako vykdyti savo užduotis; ekspertui, kuris tučtuojau teismui nepraneša priežasčių, dėl kurių jis negali (laiku) vykdyti savo užduočių; ir ekspertui, kuris nepranešęs pateisinamos priežasties nevykdo savo užduočių per teismo nustatytą terminą (ZPP 248 straipsnio 1 dalis). Teismas gali ekspertus jų prašymu atleisti nuo pareigos tik dėl priežasčių, dėl kurių jie gali atsisakyti liudyti arba atsakyti į kurį nors klausimą. Teismas taip pat gali atleisti ekspertus nuo jų pareigos dėl kitų pateisinamų priežasčių (pvz., didelio darbo krūvio). Remdamasis šia priežastimi, įgaliotas institucijos arba organizacijos, kurioje dirba ekspertas, darbuotojas taip pat gali prašyti taikyti išimtį (ZPP 246 straipsnio 2 ir 3 dalys). Ekspertas taip pat gali būti nušalinamas tokiu pat būdu, kaip ir teisėjas; vienintelė šios taisyklės išimtis – kai asmuo, kuris anksčiau buvo apklaustas kaip liudytojas, gali dalyvauti kaip ekspertas (ZPP 247 straipsnio 1 dalis).

Ekspertų uždavinys – parengti savo išvadą ir nuomonę. Teismas taip pat nusprendžia, ar ekspertai turės pateikti savo išvadą ir nuomonę tik žodžiu teismo bylos nagrinėjimo metu, ar jie taip pat turės jas pateikti rašytine forma prieš prasidedant teismo bylos nagrinėjimui. Teismas taip pat nustato terminą, per kurį ekspertas turi pateikti savo išvadą ir nuomonę. Paskyrus daugiau nei vieną ekspertą, jie savo išvadą ir nuomonę gali pateikti kartu, jeigu dėl jų sutaria. Jeigu ekspertai nesutaria, kiekvienas ekspertas pateikia savo išvadą atskirai (ZPP 254 straipsnis). Jeigu ekspertų išvados iš esmės skiriasi arba jeigu vieno arba daugiau ekspertų išvados yra neaiškios, neišsamios ar prieštaringos arba prieštarauja ištirtoms aplinkybėms ir jeigu tokie netikslumai iš naujo atlikus ekspertų apklausą neištaisomi, įrodymai vėl renkami pasitelkiant tą patį arba kitą ekspertą (ZPP 254 straipsnio 2 dalis). Tačiau jeigu vieno arba kelių ekspertų išvadoje yra prieštaravimų ar netikslumų arba jeigu dėl parengtos išvados teisingumo kyla pagrįstų abejonių, prašoma kitų ekspertų išvados (ZPP 254 straipsnio 3 dalis). Ekspertai turi teisę į išlaidų atlyginimą ir teisę į atlyginimą už savo darbą (ZPP 249 straipsnio 1 dalis).

2.6 Ar tam tikros įrodinėjimo priemonės yra svaresnės už kitas?

Vertinant įrodymus taikomas laisvo įrodymų vertinimo principas. Teismas, veikdamas pagal savo įsitikinimus, nusprendžia, kurios faktinės aplinkybės laikomos įrodytomis, ir šiuo atveju remiasi išsamiau ir visapusišku kiekvieno atskiro įrodymo ir visų įrodymų vertinimu, taip pat sėkminga viso proceso baigtimi (ZPP 8 straipsnis). Todėl Slovėnijos civiliniame procese nėra pripažįstamos „įrodinėjimo taisyklės“, kuriomis įstatymų leidėjas iš anksto abstrakčiai nustato konkrečių įrodymų rūšių įrodomąją galią. Vienintelė šios taisyklės išimtis – oficialių dokumentų vertinimo taisyklė (žr. 2.5 klausimą).

Tačiau praktikoje taikoma taisyklė, pagal kurią, pvz., dokumentiniai įrodymai yra patikimesni (tačiau neturi didesnės įrodomosios galios) nei kiti įrodymai, pvz., liudytojų arba šalių parodymai.

2.7 Ar tam tikri faktai turi būti įrodyti tik tam tikromis įrodinėjimo priemonėmis?

ZPP nėra jokių nuostatų, reglamentuojančių, kad tam tikrų faktinių aplinkybių buvimui nustatyti būtina taikyti tam tikrus įrodinėjimo būdus.

2.8 Ar įstatyme nustatyta liudytojų pareiga duoti parodymus?

Taip. Kiekvienas liudyti kviečiamas asmuo privalo atvykti ir, išskyrus atvejus, kai įstatyme nustatyta kitaip, duoti parodymus (ZPP 229 straipsnio 1 dalis).

2.9 Kokiais atvejais jie gali atsisakyti duoti parodymus?

Asmuo negali būti apklausiamas kaip liudytojas, jei, duodamas parodymus, pažeistų pareigą saugoti tarnybinę arba karinę paslaptį, išskyrus atvejus, kai kompetentinga institucija atleidžia jį nuo tokios pareigos (ZPP 230 straipsnis).

Kolegijai pirmininkaujantis teisėjas išimties tvarka gali leisti apklausti liudytoją, kuris atskleidžia valstybinę ar karinę paslaptį, jei tenkinamos sąlygos atskleisti slaptą informaciją teismo procese (atsižvelgiant į informacijos ir dokumento turinio svarbą procese; įslaptintos informacijos pobūdį ir slaptumą; aptariamų materialinių teisių reikšmingumą ir svarbą; ir ar įslaptintos informacijos atskleidimas pakenktų įstaigos veikimui arba nacionaliniam saugumui).

Liudytojai gali atsisakyti liudyti (ZPP 231 straipsnis):

klausimais, kuriuos šalis jiems patikėjo kaip savo įgaliotam atstovui;

klausimais, kuriuos šalis arba kitas asmuo išpažino jiems kaip dvasininkams;

dėl faktinių aplinkybių, kurias jie sužinojo kaip advokatai ar gydytojai arba versdamiesi bet kuria kita profesija ar vykdydami veiklą, kai turi pareigą saugoti paslaptį dėl visų faktinių aplinkybių, kurias sužinojo versdamiesi ta profesija ar vykdydami tą veiklą.

Liudytojai gali nesutikti atsakyti į tam tikrus klausimus, kai turi svarią priežastį, ypač jeigu atsakydami sukeltų sau arba tiesiosios linijos kraujo giminaičiams iki bet kokie laipsnio arba šoninės linijos kraujo giminaičiams iki trečiojo laipsnio didžiulę gėdą, akivaizdžią finansinę žalą arba duotų pagrindo jų baudžiamajam persekiojimui arba jeigu jie sukeltų didžiulę gėdą, akivaizdžią finansinę žalą savo sutuoktiniui arba svainystės santykiais siejamam giminaičiui iki antrojo laipsnio, taip pat antrojo laipsnio giminaičiui (net jeigu santuoka jau nutraukta) arba jų globėjui ar globotiniui, arba jų įtėviui (įmotei) ar įvaidiui arba duotų pagrindo jų baudžiamajam persekiojimui (ZPP 233 straipsnio 1 dalis).

Tačiau finansinės žalos sukėlimo rizika liudytojai negali naudotis kaip priežastimi atsisakyti liudyti dėl teisinių sandorių, kuriuose jie dalyvavo kaip liudytojai, dėl veiksmų, kuriuos atliko kaip kurios nors ginčo šalies teisių perėmėjai ar atstovai, dėl faktinių aplinkybių, susijusių su turto režimu giminytės santykių ar santuokos atveju, dėl faktinių aplinkybių, susijusių su gimimu, santuoka ar mirtimi, arba tais atvejais, kai pagal specialias taisykles jie turi pateikti prašymą arba duoti parodymus (ZPP 234 straipsnis). Liudytojas taip pat negali atsisakyti duoti parodymų remdamasis komercinės paslapties išsaugojimo pagrindais, jeigu tam tikras faktines aplinkybes būtina atskleisti siekiant naudoti visuomenei arba kitam asmeniui, jeigu tokia nauda yra didesnė, palyginti su nuostoliais, kurie atsirastų atskleidus komercinę paslaptį (ZPP 232 straipsnis).

2.10 Ar atsisakęs liudyti asmuo gali būti nubaustas arba priverstas duoti parodymus?

Taip. Jeigu liudytojai, kurie buvo tinkamai išskviesti, neatvyksta ir jų nedalyvavimas nepateisinamas arba jeigu jie palieka vietą, kurioje turėtų būti išklausti, be leidimo, teismas gali nurodyti atvesdinti juos jėga ir pareikalauti padengti atitinkamas išlaidas, taip pat gali paskirti baudą (ne daugiau kaip 1 300 EUR). Be to, teismas gali skirti tokią baudą liudytojui, kuris atvyksta, tačiau po to, kai buvo informuotas apie pasekmes, atsisako liudyti arba atsakyti į konkrečius klausimus dėl priežasčių, kurios, teismo manymu, yra nepateisinamos. Pastaruoju atveju teismas gali, jeigu liudytojas vis dar nenori liudyti, skirti laisvės atėmimo bausmę, iki jis panorės liudyti arba jo parodymai bus nebereikalingi, tačiau ne ilgiau nei vieną mėnesį (ZPP 241 straipsnio 1 ir 2 dalys).

2.11 Ar yra asmenų, iš kurių negali būti gaunami įrodymai?

Liudytoju gali būti kiekvienas asmuo, galintis pateikti informaciją dėl faktinių aplinkybių, kurias reikia įrodyti (ZPP 229 straipsnio 2 dalis). Galėjimas būti liudytoju nepriklauso nuo veiksnio. Vaikas arba asmuo, kuris buvo pripažintas visiškai arba iš dalies neveiksniu, gali būti liudytoju, jeigu jis iš tikrųjų gali pateikti informacijos dėl bylai reikšmingų teisinių faktinių aplinkybių. Klausimą, ar liudytojas gali liudyti, kiekvienu atveju sprendžia teismas.

Šalis arba šalies teisinis atstovas negali būti liudytoju, o paprastas atstovas (*slov. pooblaščenec*) arba į bylą įstojęs asmuo (*slov. stranski intervenient*) gali.

2.12 Kokį vaidmenį atlieka teisėjas ir šalis apklausiant liudytoją? Kokiomis sąlygomis liudytoją galima apklausti per vaizdo konferenciją ar naudojant kitas technologijas?

Dėl liudytojų apklausos žr. atsakymą į 2.11 klausimą.

Vaizdo konferencija reglamentuojama ZPP 114a straipsnyje, kuriame nurodyta, kad teismas šalių sutikimu leidžia joms ir jų atstovams bylos nagrinėjimo metu būti kitoje vietoje ir toje vietoje atlikti procesinius veiksmus, jeigu bylos nagrinėjimo vietoje ir vietoje arba vietose, kurioje (-iose) yra šalys ir (arba) jų atstovai, galima užtikrinti garso ir vaizdo perdavimą. Tokios pat sąlygos taikomos įrodymų rinkimui atliekant tyrimus, renkant dokumentus, apklausiant šalis, liudytojus ir ekspertus.

3 Įrodymų vertinimas

3.1 Ar teismui priimant sprendimą taikomi apribojimai, jeigu šalis įrodymus gavo neteisėtai?

Civiliniame procese paprastai negalima naudoti neteisėtai (pvz., neteisėtai klausantis pokalbių telefonu) gautų įrodymų. Tačiau teismų praktikoje nustatyta, kad tokius įrodymus galima naudoti išimtiniais atvejais, jeigu tam yra pateisinamos priežastys arba jeigu toks įrodymų rinkimas yra ypač svarbus siekiant užtikrinti konstitucinės teisės apsaugą. Šiuo atveju, be to, kad kai kuriuos įrodymus buvo galima gauti neteisėtai, lemiamą vaidmenį atlieka tai, ar dėl civiliniame procese pateiktų įrodymų būtų pakartotinai pažeidžiamos žmogaus teisės.

Nepriimtinių įrodymų ir įrodymų, kurių neįmanoma gauti, atveju reikia atkreipti dėmesį į ZPP 3 straipsnio 3 dalį, kurioje nurodyta, kad teismas nepripažįsta šalių prašymų, kurie prieštarauja imperatyvioms taisyklėms arba moralės normoms.

3.2 Ar mano parodymai bus laikomi įrodymais, jeigu esu bylos šalis?

Jeigu pareiškimas sudaro ieškinio arba kokio nors prašymo dalį, jis nebus laikomas įrodymu, tačiau turės faktinio šalies argumento statusą, kurį šalis turės pagrįsti atitinkamais įrodymais. Jeigu pareiškimas yra dokumento, kuris pateiktas kaip šalies argumentų įrodymas, dalis, tas pareiškimas turės dokumento statusą.

Šalies pareiškimas, pateiktas per šalių apklausą, taip pat laikomas įrodymu, nes ZPP šalių apklausa pripažįstama įrodymu (ZPP 257 straipsnis).

Susijusios nuorodos

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>;

<https://www.uradni-list.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

Paskutinis naujinimas: 10/01/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.